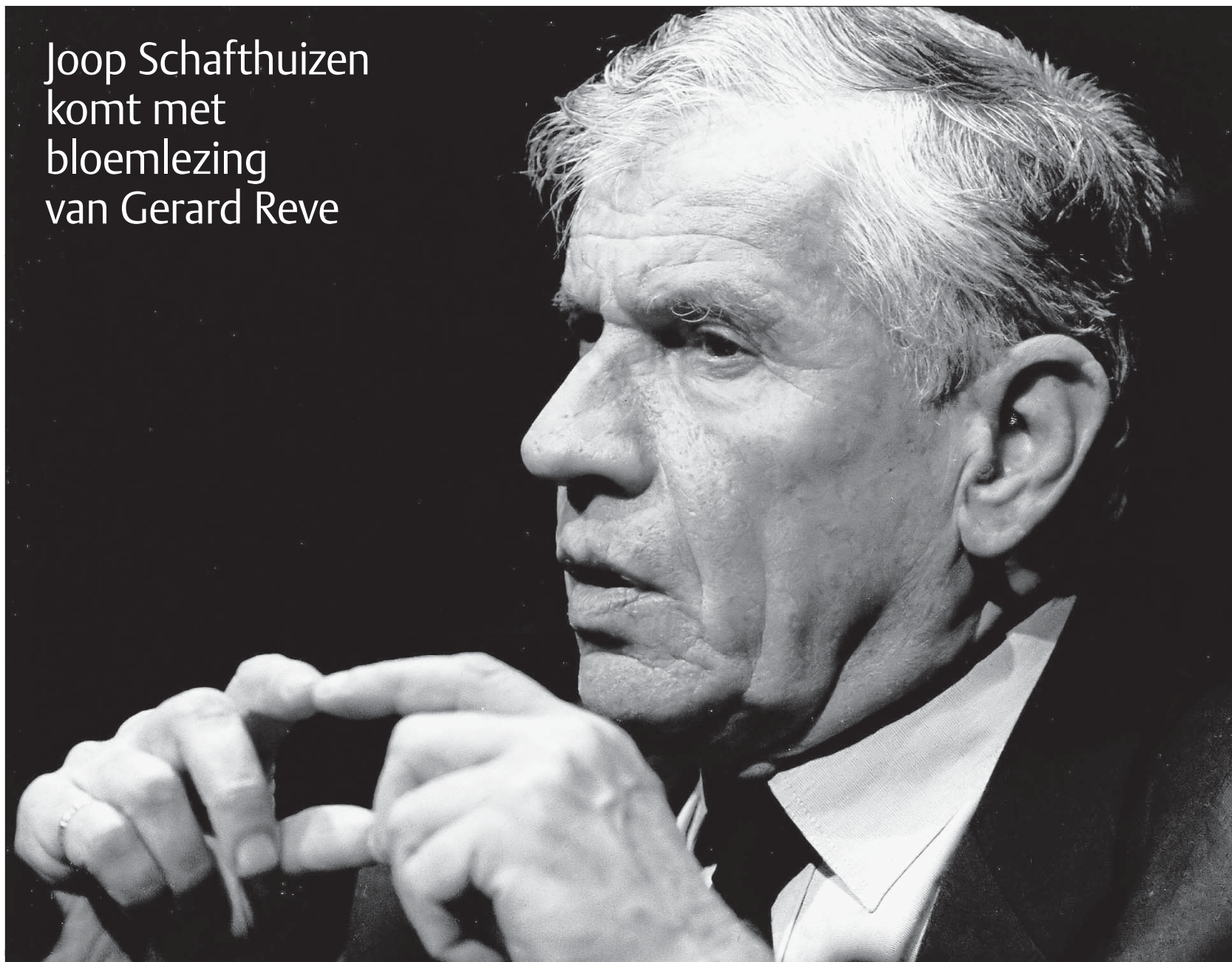

Gerard Reve (1923-2006) constateerde zelf in een door hem geschreven verhaal het volgende: 'Ik ben uit de na-oorlogse Nederlandse literatuur niet meer weg te denken. Dat heb ik zelf ergens gelezen, in een boek: ik ben niet gek, ik weet waar ik het over heb'.

Door Arie Storm

Joop Schafthuizen komt met bloemlezing van Gerard Reve

Gerard Reve.

Foto: Archief/DvHN

Meester van het juiste ritme

Inderdaad, Gerard Reve is uit die na-oorlogse literatuur niet meer weg te denken, maar wordt hij nog wel gelezen? En dan vooral ook door een nieuwe generatie lezers? Want de Reve-fanclub van melige grappenmakers (Diederik van Vleuten, Theodor Holman, Bert de Groot) draagt hem nog op handen, maar die club is tevens medeverantwoordelijk voor het feit dat Reve nauwelijks nog serieus wordt genomen, en dat hij kan worden weggezet als een ouwe viezerik en een malle humorist. Hoor je een van deze mensen over Reve praten, dan bestaat het gevaar dat je uit pure weerzin nooit meer een boek van hem openslaat.

Gelukkig is Joop Schafthuizen er, de weduwnaar van Reve. 'Af en toe ontmoet ik jonge mensen, die mij vragen: wat moeten wij van Gerard Reve lezen?' Dat schrijft hij in de inleiding van de door hem nu samengestelde bloemlezing: *De Laatste Jaren Van Mijn Grootvader*. En het moet gezegd, die bloemlezing voldoet helemaal aan het door Schafthuizen min of meer zelf geformuleerde doel: ze geeft een goed beeld van de héle Reve en je wilt prompt alles van hem gaan lezen.

Het is een gouden greep geweest om de bloemlezing te beginnen met het titelverhaal.

Het is een relatief onbekend verhaal van Reve dat gaat over hoe het gezin waarin hij als jongen opgroeide, na het overlijden van grootmoeder grootvader in huis nam. Hij publiceerde het voor het eerst in 1947. Maar het laat Reve al in al zijn kracht zien. Het is ingehouden geestig, maar het is vooral een zeer ontroerend verhaal. En het laat zien dat Reve voortreffelijk kon observeren en een decor kon oproepen – een sfeer en een omgeving – waar je misschien nooit in hebt rondgewandeld, maar dat wel volledig tot leven komt.

De bloemlezing is onderverdeeld in vier afdelingen: achtereenvolgens wordt een keuze aangeboden uit de verhalen van Reve, daarna komen de gedichten, dan volgen de brieven en het geheel wordt afgesloten met een selectie uit Reves beschouwend proza. Binnen de afdelingen wordt de chronologie aangehouden: we gaan van oud naar nieuw.

Schafthuizen blijft voortdurend een gelukkige hand van kiezen houden en al lezend vallen er dan minstens twee dingen op.

Om te beginnen springt het naar huidige maatstaven gemeten opmerkelijke vermogen van Reve in het oog om een verhaal als het ware helemaal stil te zetten. Saai is het desondanks

nimmer. Verhalen van Reve zijn nooit 'rechtlijnig als een asfaltweg door de woestijn' – zoals Nicolien Mizée onlangs in haar boek *Schrijfles* treffend de imbeciele schrijfstijl omschreef van de 'literaire' thrillers die tegenwoordig in stapels in de boekhandel liggen – maar juist de zorg die hij besteedde aan de 'uitweidingen' maakt deze verhalen bloedstollend spannend.

Daar, en dat is het tweede dat opvalt, komt bij dat Reve binnen zijn proza een geheel eigen wereldbeeld ontwikkelde. Hij had het niet over zaken die iedereen al wist, maar leverde altijd een verrassende visie. Hij had een veel vollediger wereldbeeld dan, ja, welke topschrijver van tegenwoordig zullen we nu eens noemen, Kluun. Die verrassende visie uitte zich ook in de plotse wendingen die een verhaal in Reves handen kon nemen. Reve was een meester van het juiste ritme.

Ik merk dat ik onbewust in de verleden tijd ben gaan schrijven. Dat is nergens voor nodig. Al heb ik wel enige zorg over de huidige Nederlandse literatuur, in de boekwinkel zal er heus nog wel een plekje voor dit soort boeken te vinden zijn. En dat is belangrijk, want deze bloemlezing laat zien wat er allemaal écht mogelijk is in proza en poëzie. Opdat we het niet vergeten.

★★★★★

Boek: *De Laatste Jaren Van Mijn Grootvader*. Een bloemlezing door Joop Schafthuizen. Auteur: Gerard Reve. Uitgeverij: De Bezige Bij. Prijs: € 19,90 (96 blz.)